

ДАЙДЖЕСТ ЗМІН В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

ЩОМІСЯЦЯ У КОЖНІЙ
ОРДИНАТОРСЬКІЙ

ДЛЯ ЛІКАРІВ

ЕЛЕКТРОННИЙ РЕЦЕПТ НА АНТИБІОТИКИ ЗУПИНИТЬ ЇХ НЕКОНТРОЛЬОВАНЕ ВЖИВАННЯ

МАРІЯ КАРЧЕВИЧ

*заступник Міністра охорони
здоров'я України з питань
цифрового розвитку, цифрових
трансформацій і цифровізації*

Колеги! Попри те що Україна переживає один із найскладніших періодів в історії через повномасштабне вторгнення росії, медична сфера рухається вперед, відповідаючи на виклики часу.

Спільними зусиллями ми підтримуємо необхідні процеси, запроваджуємо нові та вдосконалюємо наявні.

Починаючи з серпня 2022 року, пацієнти зможуть отримати електронний рецепт на антибактеріальні лікарські засоби в медичних закладах, які підключено до електронної системи охорони здоров'я. Норма щодо відпуску антибіотиків лише за призначенням лікаря в Україні не є новою, а з серпня лише додається цифровий інструмент — електронний рецепт, який спростить процес виписки і відпуску рецептурних препаратів та дозволить відстежувати дані про обсяги призначень і застосування

антибіотиків в Україні. Ба більше, рішення є частиною євроінтеграційних процесів України, адже в багатьох країнах світу відпуск антибіотиків відбувається саме за рецептом.

Таким рішенням ми не лише депеперизуємо сферу охорони здоров'я, але й кидаємо виклик ще серйознішій проблемі — безконтрольному прийманню цих препаратів, що може викликати антибіотикорезистентність.

На жаль, згідно з даними ЦГЗ, майже 64% людей помилково вважають, що гострі вірусні інфекційні захворювання і застуду можна лікувати антибіотиками. Такі хибні міркування і, як наслідок, неправильне застосування антибактеріальних препаратів призводять до того, що вони втрачають свою ефективність і все менше захищають від серйозних захворювань.

Приймання антибіотиків без відповідних показань шкідливе не лише для самої людини, але й для громадського здоров'я загалом, адже це сприяє формуванню антибіотикорезистентних штамів. Експерти ВООЗ визначають причиною зростання хвилі антибіотикорезистентності безконтрольне застосування антибіотиків пацієнтами без призначення лікаря. Ризик вироблення антибіотикорезистентності зростає і при недотриманні режиму приймання ліків у ситуаціях, коли вони потрібні. Саме тому лікування антибіотиком має призначатися та контролюватися виключно лікарем.

Запуск електронного рецепта сприятиме вирішенню проблеми неконтрольованого та нецільового використання препаратів, а головне — допоможе запобігати виробленню антибіотикорезистентності.

Із серпня придбати антибіотик в аптеці можна тільки за рецептом лікаря. Виняток зроблено лише для тих аптек, які працюють у межах територіальних громад, що розташовані в районі проведення бойових дій або перебувають у тимчасовій окупації чи оточенні. Перелік таких населених пунктів затверджено відповідним наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Такі аптеки тимчасово (на час дії воєнного стану) в разі потреби зможуть і надалі відпускати пацієнтам рецептурні антибактеріальні лікарські засоби без рецепта лікаря.

Також волонтерські та благодійні організації на запит відповідної установи, військової частини чи закладу охорони здоров'я можуть для потреб воєнного часу закуповувати рецептурні лікарські засоби безпосередньо у дистриб'юторів. Виняток не поширюється на закупівлю наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також сильнотоксичних, отруйних, радіоактивних речовин.

У решті регіонів лікарі всіх рівнів медичної допомоги незалежно від форми власності закладу (тобто як приватної, так і державної) зможуть здійснювати відпуск електронних

рецептів за умови підключення закладу та його працівників до електронної системи охорони здоров'я.

Якщо заклад не має технічної можливості виписувати електронний рецепт, тобто не підключений до ЕСОЗ, у такому разі лікар може виписати пацієнтові паперовий рецепт.

Таким чином, впровадження електронного рецепта відбуватиметься в рамках перехідного періоду, протягом якого медичні та аптечні заклади мають підготуватися до повноцінного запуску проєкту.

Рецепт на антибіотики можна буде отримати в будь-якого лікаря незалежно від наявності декларації з сімейним лікарем. Тобто якщо пацієнт

тимчасово переїхав до іншого регіону або його сімейний лікар змінив своє місце проживання, пацієнт може звернутися до будь-якого лікаря за місцем перебування.

Під час перехідного періоду пацієнт зможе придбати необхідні ліки за рецептом у будь-якій аптеці. Для цього достатньо лише показати фармацевтові інформаційну довідку, яку лікар видасть на підтвердження призначення, або паперовий рецепт.

Це важлива частина реформи, оскільки саме з використанням інструментів електронної системи охорони здоров'я можна забезпечити безпечне і якісне надання медичної допомоги та відстежувати дані про призначення та споживання антибіотиків в Україні.

**700
ТИСЯЧ**

життів у світі забирають щорічно туберкульоз, холера, сифіліс та інші бактеріальні інфекції. Однією з причин цього є антибіотикорезистентність через самовільний прийом антибактеріальних препаратів.

НОВІ ПРАВИЛА ВІДПУСКУ АНТИБІОТИКІВ

Починаючи із серпня 2022 року в Україні розпочинається поетапний перехід на відпуск рецептурних лікарських засобів з аптек за електронним рецептом. Перший етап – відпуск антибактеріальних ліків за е-рецептом – стартує уже в серпні цього року в рамках перехідного періоду.

Медичні працівники, які мають відповідну технічну можливість, будуть виписувати електронний рецепт на антибактеріальні препарати в ЕСОЗ.

Заклади, які наразі ще не приєдналися до ЕСОЗ, на період дії перехідного періоду зможуть виписувати паперовий рецепт на відповідному бланку за формою ф-1. Аптечні заклади, підключені до ЕСОЗ, зможуть погасити рецепт у МІС, що встановлена у закладі.

Якщо пацієнт отримав електронний рецепт, проте в аптеки, до якої він звернувся, немає технічної можливості відпуску рецептурного препарату в ЕСОЗ, аптечний працівник може відпустити препарат, використавши інформаційну довідку.

Для цього інформаційна довідка повинна бути завірена особистим підписом та печаткою лікаря, який сформував призначення. Інформаційна довідка нормативно буде при-

рівняна до офіційного документа для відпуску препарату на час перехідного періоду. Фармацевт або асистент фармацевта проставляє на інформаційній довідці штамп «відпущено» і повертає її пацієнту. А в разі, якщо пацієнт бажає погасити рецепт частково, фармацевт ставить штамп «Відпущено» на інформаційній довідці та робить на ній відмітку про відпущену кількість лікарського засобу.

Пацієнт, який отримав паперовий рецепт, може звернутися до будь-якого аптечного закладу для відпуску необхідного препарату.

Поки що тривалість перехідного періоду визначено до кінця року. По закінченню цього терміну відбудеться повноцінний перехід на відпуск антибіотиків за електронним рецептом. Кінцева дата може бути відкоригована з урахуванням поточної безпекової ситуації в країні, стану системи охорони здоров'я тощо. Протягом перехідного періоду медичні та аптечні заклади мають підготуватися до повноцінного переходу на виписку рецептурних лікарських засобів виключно за електронним рецептом.

Відтепер, із серпня, ви можете здійснювати призначення антибіотиків в електронній системі охорони здоров'я через медичну інформаційну систему. Функціонал виписування е-рецептів знайомий для лікарів, ■

**Онлайн-курс
«Особливості
створення
електронного рецепта.
Курс для лікарів»і**

Які вже виписують е-рецепти у рамках програми реімбурсації «Доступні ліки».

Тимчасово, на час дії воєнного стану, деякі аптеки зможуть і далі відпускати пацієнтам рецептурні антибактеріальні лікарські засоби без рецепта лікаря. Виключення буде діяти для тих аптек, що знаходяться в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), їх перелік затверджений відповідним наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Також передбачається норма, яка дозволяє військовим адміністраціям, підрозділам Збройних сил, волонтерським та благодійним організаціям закуповувати в суб'єктів, що мають ліцензію на провадження господарської діяльності з виробництва, оптової торгівлі лікарськими засобами, рецептурні ліки для потреб воєнного часу без рецепта.

Як медичним закладам підготуватися до нових умов відпуску антибіотиків

Якщо ваш заклад уже має МІС, працює з ЕСОЗ та виписує рецепти, то не потрібно ніяких додаткових кроків, представники вашої медичної інформаційної системи попередять вас про появу нових можливостей у системі.

Якщо ваш заклад зареєстрований в ЕСОЗ, проте ви раніше не працювали з модулем електронного рецепта – зверніться до представників вашої МІС та уточніть, чи мають вони необхідний модуль або чи планують його впровадження найближчим часом. Додатково з'ясуйте у представників вашої інформаційної системи, коли вони планують провести навчання щодо роботи з новим функціоналом.

Якщо ваш заклад не зареєстрований та ніколи не працював з ЕСОЗ, першочергово необхідно обрати медичну інформаційну систему (МІС), яка має, зокрема, і необхідний функціонал електронного рецепта. Перелік підключених МІС можна знайти на сайті системи — ehealth.gov.ua у розділі «Підключені до ЕСОЗ МІС». Під час обрання МІС та укладання договору про надані послуги, особливу увагу варто звернути на послуги з навчання та підтримки, як одні з пріоритетних вимог.

Далі – керівник закладу має зареєструвати себе та заклад в ЕСОЗ через МІС. На цьому етапі рекомендуємо звернутися до представників обраної вами МІС за консультацією щодо коректного внесення даних. Подбайте про забезпечення персоналу закладу кваліфікованим електронним підписом для підтвердження дій у системі. Наступним кроком керівник закладу може зареєструвати уповноважену особу – адміністратора, спеціаліста з кадрів чи іншого

працівника, який буде проводити реєстрацію користувачів. Зареєструйте працівників закладу в ЕСОЗ.

Для початку роботи з електронним рецептом користувачам необхідно освоїти базові навички та функціонал ЕСОЗ, а саме навчитися:

- реєструвати пацієнта в системі;
- здійснювати пошук пацієнта в МІС та на ЦБД (центральна база даних);
- оновлювати дані про пацієнта;
- вносити та редагувати медичні записи.

Які дії в системі має виконати лікар, щоб виписати е-рецепт

Для виписки е-рецепта безпосередньо в інтерфейсі медичної інформаційної системи лікаря необхідно:

- Здійснити пошук пацієнта у центральній базі даних
- Якщо пацієнт незареєстрований у системі – зареєструвати пацієнта
- Сформувати новий візит та внести дані про візит пацієнта до його медичної картки
- Внести інформацію про призначення, обравши міжнародну непатентовану назву препарату, джерело фінансування, кількість препарату, дозування, тривалість лікування та спосіб вживання лікарського препарату
- Роздрукувати інформаційну довідку, завірив її особистим підписом та печаткою та видати її пацієнту.

ЯК МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДУ ПІДКЛЮЧИТИСЯ ДО ЕСОЗ?

Крок 1. Оберіть медичну інформаційну систему та укладіть договір про співпрацю

Крок 2. Зареєструйте керівника закладу та заклад в ЕСОЗ. Представник обраної МІС допоможе коректно це зробити

Крок 3. Забезпечте працівників закладу КЕПом (бажано на захищеному носії)

Крок 4. Зареєструйте відповідальну особу, яка буде реєструвати в системі інших користувачів

Крок 5. Зареєструйте працівників закладу в ЕСОЗ

Перелік територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних дій або які перебувають в тимчасовій окупації

(для яких діє виключення щодо відпуску антибіотиків за рецептом)

«ДЯКУЄМО СЕРЦЕМ»: ІСТОРІЇ МЕДИКІВ ВІЙНИ

Сьогодні тисячі медичних працівників щоденно борються за кожен удар серця – у бомбосховищах, у лікарнях, вдома. Українські медики демонструють професіоналізм і неймовірну мужність. Вони продовжують рятувати життя, іноді – ризикуючи власним.

Міністерство охорони здоров'я України разом із Бюро ВООЗ в Україні, за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах ініціативи ВООЗ і ЄС щодо розвитку системи охорони здоров'я в Україні розпочинає національну кампанію «Дякуємо серцем». Вона присвячена відважним українським медикам, які під вибухами й обстрілами надають допомогу тим, хто її потребує.

Пропонуємо вам одну з історій, задокументованих у межах проєкту.

Людмила Теряєва, операційна медсестра травматологічного відділення Курахівської міської лікарні, ділиться, як це – бачити дитячі серця, що зупиняються на операційному столі.

«Я 38 років працюю медсестрою. Вісім із них наша лікарня розташована у прифронтовій зоні Донецької області. За цей час я бачила багато, але коли в тебе на операційному столі лежить шестирічна дівчинка і запитує: «Я не помру?», а потім у неї зупиняється серце... Це неможливо описати словами. Я досі не можу дивитись, як на операційному столі зупиняються дитячі серця.

Для мене від 24 лютого не так щоб багато чого змінилося. Війна прийшла до нас ще у 2015 році. Тоді були бої за Красногорівку та Мар'їнку. Українська армія взяла ці міста під свій контроль, а місцеву районну лікарню з Красногорівки евакуювали до сусіднього Курахового. Всі ці сім років я їжджу на роботу 25 кілометрів.

За останні роки було значно менше поранених. Усі думали: ще трохи – і війна от-от закінчиться. Але 24-го життя знову пішло шкереберть: до лікарні почали привозити десятки поранених цивільних. На тлі повномасштабної війни частина лікарів евакуювалися, частина – звільнилася. Залишилися тільки ті відчайдушні та сміливі, які працюють і сьогодні. Але насправді рук не вистачає: замість шести медсестер нас працює троє. А операційна сестра небагато може зробити без хірурга.

Ми почали працювати змінами по 24 години – в операційній та відділенні. Неабияк багато поранених привозили спочатку з Волновахи, потім із Мар'їнки. І знову – найбільше шкода дітей. Якось до нас привезли хлопчика. Він відніс літній сусідці сніданок, а щойно відійшов від неї на кілька кроків – у будинок прилетів снаряд. Бабуся загинула, а хлопчик, увесь в осколках, потрапив до нас. Йому два пальчики на правій руці відірвало. Коли волонтери привезли йому солодощі, він подивився на цю гору цукерок і каже: «Мені нічого не потрібно, лише б пальчики були».

Того ж дня оперували шестирічну дівчинку. Мама у сльозах, і так просила зберегти ніжку. Але операція була складною, зачепило ще внутрішні органи. Ця дівчинка лежала на столі та весь час запитувала: «Я не помру?» І тут у неї зупиняється серце. Почали відкачувати. Десять, 20, 30 хвилин... А в голові це її запитання: «Я не помру?» Її реанімували 40 хвилин. Коли надія зовсім зникла, на моніторі з'явилася лінія пульсу. На це неможливо було дивитися без сліз.

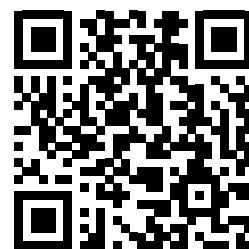
СТЕЖИТИ
ЗА НОВИНАМИ
ПРОЄКТУ, ДІЗНАВАТИСЯ
ТА ДІЛИТИСЯ ІСТОРІЯМИ
ВІДВАЖНИХ МЕДИКІВ
МОЖНА НА ОФІЦІЙНИХ
РЕСУРСАХ:

Дівчинка вижила. Коли прийшла до тяті, її евакуювали у Дніпро.

Скільки років я не би працювала – навіть на лінії фронту, – щоразу переживаєш за кожного – як за себе, як за свою рідну дитину. Всіх шкода. Ніхто з нас не розуміє, чому страждають невинні діти. Для такої роботи потрібно мати сталеві нерви».

**ПІДТРИМАТИ
РОБОТУ МЕДИКІВ**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПОРЯДКУ РЕЦЕПТУРНОГО ВІДПУСКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ БУДЕ ПОСИЛЕНО

Верховна Рада України ухвалила за основу **законопроект 7444**, який передбачає посилення контролю за дотриманням порядку рецептурного відпуску лікарських засобів, а також створює умови для введення в Україні найближчим часом відпуску рецептурних лікарських засобів, зокрема тих, що містять підконтрольні речовини (наркотичні, психотропні), за електронним рецептом.

Нове законодавство пропонує:

- доповнити частину першу статті 78 (прим. 1) Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» новим положенням щодо заборони медичним працівникам призначати пацієнтам рецептурні лікарські засоби без відповідного виписування на такі препарати рецептів, оформлених згідно зі встановленими МОЗ правилами;
- викласти в новій редакції статтю 28 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», що дозволить у перспективі виписувати електронні рецепти на наркотичні (психотропні) лікарські засоби;
- викласти в новій редакції частину третю статті 21 Закону України «Про лікарські засоби», що дозволить встановити на рівні закону пряму заборону відпуску з аптечних закладів рецептурних лікарських засобів без рецепта, за недійсним рецептом або з порушенням встановленого МОЗ порядку відпуску.

Ухвалення законопроекту дасть змогу запровадити відпуск рецептурних лікарських засобів за електронним рецептом, посилить контроль за дотриманням порядку рецептурного

відпуску лікарських засобів, а також зробить їхнє використання більш раціональним. Це скоротить кількість

випадків безвідповідального самолікування та сприятиме покращенню стану здоров'я українців.

ПИТАННЯ / ВІДПОВІДІ

? Які саме антибактеріальні препарати мають відпускатися за е-рецептом?

З серпня 2022 року усі ліки, що належать до антибактеріальних лікарських засобів для системного застосування та класифікуються за кодом АТХ - J01 згідно з даними Державного реєстру лікарських засобів України, підлягають відпуску за рецептом за кошти пацієнта. Норма щодо відпуску за рецептом стосується усіх форм антибактеріальних лікарських засобів, які підпадають під визначену групу.

? Чи обов'язкова інформаційна довідка, якщо немає принтера в закладі?

Так, інформаційна довідка є обов'язковою при виписці рецепта на антибіотик та має бути завірена особистим підписом та печаткою лікаря. Це є необхідною умовою на перехідному періоді, оскільки так пацієнт може отримати необхідний препарат в аптеці, якщо ця аптека ще не підключена до ЕСОЗ.

Після повноцінного впровадження е-рецепта, коли всі медичні та аптечні заклади будуть підключені до ЕСОЗ, не буде необхідності при виписці ставити підпис та печатку лікаря на інформаційній довідці

? Як виписати рецепт пацієнту без декларації в ЕСОЗ?

Для виписки е-рецепта пацієнт не потребує декларації з сімейним лікарем. Важливо, щоби пацієнт був зареєстрований в ЕСОЗ – відповідно лікар буде мати можливість створення медичних записів пацієнта та виписувати електронні рецепти.

1. Перш за все необхідно провести ідентифікацію пацієнта в ЕСОЗ
2. Далі необхідно здійснити пошук пацієнта. Пошук пацієнта в ЕСОЗ здійснюється за такими обов'язковими параметрами:
 - прізвище та ім'я пацієнта;
 - дата народження пацієнта.
 - Додаткові параметри: РНОКПП, номер телефону пацієнта та ін.
3. Якщо пацієнта не знайдено в ЕСОЗ, то медичний працівник закладу охорони здоров'я, в який звернувся пацієнт, має зареєструвати пацієнта в ЕСОЗ як ідентифікованого.
4. Після успішної реєстрації пацієнта в ЕСОЗ можна переходити до створення медичного епізоду та виписки е-рецепта.

? Чи може електронний рецепт бути виписаний на декілька препаратів?

Електронний рецепт можна виписати лише на одне найменування лікарського засобу за міжнародною непатентованою назвою препарату.

? Як виписати рецепт на комбінований препарат?

Для того, щоб лікарю виписати рецепт на комбінований лікарський засіб, що містить дві та більше діючі речовини, при внесенні даних про лікарський засіб необхідно вказати усі МНН (діючі речовини), що входять до складу препарату.

? Чи зможе лікар бачити попередні призначення?

Передбачається, що лікар може відстежити історію виписки та погашення електронних рецептів у електронній медичній картці пацієнта для оцінки ефективності лікування.

? Як лікар стаціонару зможе виписати рецепт на антибіотик?

Важливо зауважити, що пакетом стаціонарного лікування за Програмою медичних гарантій передбачається забезпечення пацієнта лікарськими засобами. Отже, медичний заклад за умовами співпраці з НСЗУ має забезпечувати пацієнтів медикаментами, зокрема антибіотиками, які визначені Національним переліком основних лікарських засобів та галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я. Для призначення та застосування таких лікарських засобів виписувати рецепт пацієнту не потрібно – ці ліки гарантовано покриваються державними коштами та повинні бути надані пацієнту на безоплатній основі.

Однак, при виняткових ситуаціях, якщо пацієнт для лікування на стаціонарі потребує антибактеріальний препарат, не передбачений Нацпереліком та галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я, лікар зможе виписати йому електронний рецепт.

**ЗАВАНТАЖИТИ
ДАЙДЖЕСТИ МОЖНА
ЗА ПОСИЛАННЯМ**

